

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Анна Божкова, ДН

Външен член на Научно жури в изпълнение на Заповед № ЗП-686/28.06.2024 г. на Ректора на Национална спортна академия „Васил Левски“ по процедура за защита на дисертационен труд на тема:

„Развитие на координационните способности и влиянието им върху индивидуалните тактически действия на 13 годишни волейболистки“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“,
по професионално направление 7.6. Спорт,
докторска програма „Теория и методология на спортната наука“

Автор: Георги Георгиев Бирбочуков

Научен ръководител: доц. Георги Божилов, доктор

I. Данни за докторанта и докторантурата

Георги Бирбочуков е докторант редовна форма на обучение към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ в периода м. Октомври 2019 г. – м. Октомври 2022 г., когато е отчислен с право на защита. Притежава магистърска степен по Спорт за високи постижения и бакалавърска степен по специалности към факултетите – Педагогика и Спорт. Всички са придобити от НСА „Васил Левски“.

Докторантът хронологично заема следните позиции в трудовата и професионалната си кариера: Треньор по волейбол във Волейболна школа „Владимир Николов“, София (м. Ноември 2015 г. - м. Юли 2016 г.), Учител по физическо възпитание и спорт в СМГ „Паисий Хилендарски“, София (м. Септември 2016 г. - м. Юли 2017 г.), Треньор по волейбол в Централен полицейски волейболен клуб, София (м. Септември 2016 г. - м. Септември 2020 г.), Хоноруван преподавател по волейбол в НСА „Васил Левски“ (м. Септември 2018 г. - м. Май 2020 г.), Помощник треньор на Национален отбор U16 в Българска федерация по волейбол (м. Септември 2020 г. - м. Август 2021 г.), Помощник треньор на Национален отбор U17 в Българска федерация по волейбол (м. Септември 2021 г. - м. Август 2022 г.), Помощник треньор на Национален отбор U18 в Българска федерация по волейбол (м. Септември 2022 г. - м. Август 2023 г.) и от м. Октомври до момента е Преподавател по волейбол в НСА „Васил Левски“.

Георги Бирбочуков е бронзов медалист от Европейско първенство по волейбол за девойки до 17 години през 2022 г., като помощник треньор на отбора, сребърен медалист от Балканиада за девойки U16, U17 и U18 през 2021 г., 2022 г. и 2023 г., като помощник треньор на отбора и многократен медалист от Националния университетски шампионат, като състезател и треньор.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за официална защита на заседание на катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“ към факултет Педагогика на НСА „Васил Левски“ (Докладна записка СЛ-2801/26.06.2024 г.). На основание Заповед № ЗП-686/28.06.2024 г., той е насочен към публична защита. Представената документация, необходима за провеждане на защитата, е коректно попълнена и комплектувана.

Считам, че при реализирането на дисертационния труд и изпълнението на нормативните изисквания по вече отминалите процедури на докторанта не са допуснати нарушения.

II. Данни за дисертацията

Темата за развиване на координационните способности и включването им в тренировъчната практика на състезателите по волейбол е изключително актуален и важен в съвременната тренировъчна методика. Когато проблемът за координационните способности

е свързан с тренировъчния процес на 13 годишни волейболистки, той е още по-съществен, за да се подобрят техническите им сръчности и за усвояване на нови технически прийоми. Вероятно това е провокирало и интереса на докторанта да проучи и изследва задълбочено развитието на координационните способности и влиянието им върху индивидуалните тактически действия на 13 годишни волейболистки.

Дисертационният труд съдържа: въведение, четири глави, приложения и библиография. Общият му обем е от 228 страници. Онагледен е с 27 таблици и 61 фигури, а приложенията са 2. Библиографията включва 98 литературни източника.

Въведението (3 страници) много синтезирано представя волейболния спорт и мотивите за насочване към по-ранното спортно обучение и усъвършенстване в тактически план на състезателките по волейбол.

Първа глава „Теоретична постановка на проблема“, в обем от 54 страници е много всеобхватна и съдържателна. Включва различни характеристики: характеристика на координационните способности във волейбола; разгледани са особеностите в развитието на координационните способности във възрастов аспект; подробно са проучени тактическите действия в съвременния волейбол и игровите ситуации, като форма на двигателна и мисловна дейност във волейбола. Преценявам, че тази част има своите достойнства, проучени са достатъчен брой литературни източника.

Работната хипотеза представлява финалната фаза на литературния анализ и е много добре изяснена. Докторантът застъпва предположението, че „с повишаване нивата на показателите на координационните си способности, подрастващите волейболисти ще показват по-добра успеваемост в усвояването и прилагането на индивидуални тактически действия в нападение и защита“.

Във втора глава „Цел, задачи, методика и организация на изследването“ - ясно и точно е формулирана целта на дисертационния труд. Петте на брой задачи са напълно достатъчни за подобна разработка, още повече, че същите са с необходимата значимост. Подбрани са достатъчен брой тестове. Изследвани са 25 показателя разпределени в три групи - показатели за оценка на нивото на координационните способности, показатели за оценка на нивото на техническите умения и показатели за оценка на нивото на индивидуалните тактически действия.

Броят на изследваните лица е представен от 27 състезателки на възраст 13 години от ВК „Академик“ и ВК „Звезди 94“.

При обработката на данните са приложени съвременни математико-статистически методи. Те дават основание за голяма научна достоверност на направената интерпретация и обобщения в трета глава от дисертационния труд.

Методите на изследване, както и организацията, избрани от Георги Бирбочуков, са в съответствие и са използвани целенасочено.

Трета глава „Анализ на резултатите“ е в обем от 59 страници. В тази част впечатлението, което оставя Георги Бирбочуков е за компетентност и задълбоченост в интерпретацията на данните. Направените анализи съответстват на математико-статистическите методи.

Четвърта глава „Изводи и препоръки“ е написана на 3 страници, като са оформени 4 извода и 6 препоръки за по-нататъшна работа.

В обобщение: 1) Представеният дисертационен труд е едно целенасочено теоретико-практическо и експериментално изследване предвид стремежът и амбицията на Георги Бирбочуков да оптимизира учебно-тренировъчния процес на 13 годишни момичета, състезателки по волейбол, в посока развитие на координационните способности и тактически умения за по-бързото разучаване на индивидуалните тактически действия в нападение и защита при младите волейболистки. 2) Резултатите от изследването са добре структурирани и класифицирани, което дава възможност за извеждане на закономерности, изводи и препоръки. 3) Не е установено плагиатство.

III. Данни за автореферата

Авторефератът е разработен коректно, съобразно изискванията, и съответства на съдържанието на дисертационния труд.

IV. Данни за публикациите

Представена е една самостоятелна публикация по темата на дисертацията, отпечатана в Годишника на НСА „Васил Левски“.

V. Научни приноси

Теоретико-практическото проучване и изведените изводи в настоящото изследване позволяват да се открият следните по-важни научни приноси за спортната наука:

1. Направено е задълбочено информационно проучване на литературни източници, свързани с координационните възможности и тактическите умения на подрастващи волейболистки.
2. Разкрити са нивото и вариативността на координационните способности и технико-тактическите умения на 13 годишни волейболистки.
3. Установени са взаимовръзките между координационните способности и индивидуалните тактически действия на волейболистките.
4. Разработена и апробирана е авторска специализирана тренировъчна програма, насочена към подобряване на координационните способности и усвояването на индивидуалните тактически действия на състезателките.
5. Установени са достоверността на получените резултати след прилагането на специализираната програма при показателите, оценяващи координационните способности и индивидуалната тактическа подготвеност на състезателките.

VI. Заключение

Считам, че Георги Бирбочуков притежава необходимите теоретични знания по специалността и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Разработеният лично от докторанта труд е с актуална идея, голяма практическа значимост и е написан на издържан стил. До голяма степен докторантът се е съобразил с направените бележки от предварителното обсъждане, с което е повишил качеството на дисертационния труд.

В заключение убедено и категорично предлагам на уважаемото научно жури да оцени положително научните качества на дисертационния труд на тема: „Развитие на координационните способности и влиянието им върху индивидуалните тактически действия на 13 годишни волейболистки” и да присъди на Георги Георгиев Бирбочуков образователната и научна степен „Доктор” в Професионално направление 7.6. Спорт, Докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.

София, 31.07.2024 г.

Изготвил рецензията:

/Проф. А. Божкова, ДН/

REVIEW

By prof. Anna Bozhkova, DSc

External member of the Scientific Jury in compliance with Order No. 3П-686/28.06.2024 by the Rector of the National Sports Academy "Vasil Levski" for the conduct of a procedure for the defense of a dissertation on the topic:

"Development of coordination abilities and their influence on individual tactics of 13 year old girl volleyball players"

for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor",
in professional field 7.6. Sport,
Doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science"

Author: Georgi Georgiev Birbochukov

Scientific supervisor: Associate professor Georgi Bozhilov, doctor

I. Data on the doctoral student and the doctoral training

Georgi Birbochukov has been a regular doctoral student at the "Basketball, Volleyball, Handball" department in the period from October 2019 to October 2022, when he completed his doctoral training with the right of dissertation defense. He holds a Master's degree in Sport for high performance and a Bachelor's degree in specialties at the Faculties - Pedagogy and Sport. The degrees of higher education have been acquired in the National Sports Academy "Vasil Levski".

The doctoral student chronologically has held the following positions in his work and professional career: Volleyball coach at the Volleyball School "Vladimir Nikolov", Sofia (November 2015 - July 2016), Physical Education and Sports Teacher at Sofia mathematics high school "Paisiy Hilendarski" (m. September 2016 - m. July 2017), Volleyball coach at the Central Police Volleyball Club, Sofia (m. September 2016 - m. September 2020), Part-time volleyball teacher in the "Vasil Levski" NSA (m. September 2018 - m. May 2020), Assistant coach of the U16 National Team at the Bulgarian Volleyball Federation (m. September 2020 - m. August 2021), Assistant coach of the U17 National Team in the Bulgarian Volleyball Federation (m. September 2021 - m. August 2022), Assistant coach of the U18 National Team in the Bulgarian Volleyball Federation (m. September 2022 - m. August 2023) and from the month of October 2023 until now he has been a volleyball teacher at the "Vasil Levski" National Sports Academy.

Georgi Birbochukov is a bronze medalist of the U17 European Volleyball Championship for girls in 2022, as an assistant coach of the team, a silver medalist of the Balkaniada for girls U16, U17 and U18 in 2021, 2022 and 2023, as the team's assistant coach and many times medalist of the National University Championship as a competitor and coach.

The dissertation was discussed and proposed for official defense at a meeting of the "Basketball, Volleyball, Handball" department at the Faculty of Pedagogy of the "Vasil Levski" National Sports Academy (CJI-2801/26.06.2024). On the basis of Order No. 3П-686/28.06.2024, a public defense of the dissertation was designated. The presented documentation, necessary for the procedure of the defense, has been correctly prepared and in complete form.

I consider that no violations were committed during the realization of the dissertation work. Compliance with the regulatory requirements has not been violated in the already completed stages of the doctoral student's training.

II. Data on the dissertation

The topic of developing coordination abilities and including them in the training practice of volleyball players is extremely relevant and important in modern training methodology. When the problem of coordination abilities is related to the training process of 13-year-old female volleyball players, it is even more important because it is related to timely improvement of their technical dexterity and acquisition of new technical skills. This probably also provoked the doctoral student's

interest in studying in depth the development of coordination abilities and their influence on the individual tactical actions of 13-year-old female volleyball players.

The dissertation contains: an introduction, four chapters, appendices and a bibliography. Its total volume is of 228 pages. It is illustrated with 27 tables and 61 figures, and there are 2 appendices. The bibliography includes 98 literary sources.

The introduction (3 pages) presents the volleyball sport in a very synthesized way and the reasons for recommending the earlier sports training and tactical improvement of female volleyball players.

The first chapter, "Theoretical statement of the problem", in a volume of 54 pages, is very comprehensive and informative. It includes various characteristics: characteristics of coordination abilities in volleyball; the peculiarities of the development of coordination abilities in terms of age are considered; tactical actions in modern volleyball and game situations are studied in detail, as a form of motor and mental activity in volleyball. I consider that this part has its merits, a sufficient number of literary sources have been studied.

The working hypothesis represents the final phase of the literary analysis and is very well formulated. The doctoral student hypothesizes that "as the levels of their coordination abilities increase, adolescent volleyball players will show better success rates in learning and applying individual tactical actions in offense and defense".

In the second chapter "Aim, tasks, methodology and organization of the research" - the main aim of the dissertation is clearly and precisely formulated. The five determined tasks are quite sufficient number for a research work of this kind, especially taking into account the availability of their necessary significance. A sufficient number of tests have been selected. Twenty five indicators divided into three groups were studied - indicators for evaluating the level of coordination ability, indicators for evaluating the level of technical skills and indicators for evaluating the level of individual tactical actions.

The number of people examined includes 27 female athletes aged 13 from the "Academic" and "Zvezdi 94" clubs.

Modern mathematical and statistical methods were applied in the processing of the data. They provide grounds for great scientific credibility of the interpretation and generalizations made in the third chapter of the dissertation.

The research methods, as well as the organization chosen by Georgi Birbochukov, are consistent and used purposefully.

The third chapter "Analysis of the results" is in a volume of 59 pages. In this part, the impression left by Georgi Birbochukov is one of competence and thoroughness in the interpretation of the data. The analyzes performed correspond to the applied mathematical-statistical methods.

The fourth chapter "Conclusions and recommendations" is developed in a volume of 3 pages, with 4 conclusions and 6 recommendations for further research work.

In summary: 1) The presented dissertation work is a purposeful theoretical-practical and experimental study reflecting the aspiration and ambition of Georgi Birbochukov to optimize the educational and training process of 13-year-old girls, volleyball players, in the direction of developing coordination abilities and tactical skills for the rapid learning of individual tactical actions in attack and defense in young volleyball players. 2) The results of the research are well structured and classified, which makes it possible to derive regularities, conclusions and recommendations. 3) No plagiarism detected.

III. Data on the abstract

The abstract is developed correctly, according to the respective requirements. The abstract corresponds to the content of the dissertation work.

IV. Data on the publications

One independent publication on the topic of the dissertation, printed in the Yearbook of the NSA "Vasil Levski", is presented.

V. Scientific contributions

The theoretical-practical study and the conclusions drawn in the present study allow the following more important scientific contributions to sports science to be highlighted:

1. An in-depth informational study of literary sources related to the coordination capabilities and tactical skills of teenage volleyball players was made.
2. The level and variability of coordination abilities and technical-tactical skills of 13-year-old volleyball players were revealed.
3. The interrelationships between coordination abilities and individual tactical actions of volleyball players have been established.
4. An author's specialized training program was developed and approved, aimed at improving the coordination abilities and the assimilation of the individual tactical actions of the contestants.
5. The reliability of the results obtained after the application of the specialized program was established for the indicators assessing the coordination abilities and the individual tactical preparedness of the female athletes.

VI. Conclusion

I believe that Georgi Birbochukov has the necessary theoretical knowledge in the specialty and the ability to conduct independent scientific research. The work developed personally by the doctoral student has an up-to-date idea, great practical significance and is written in a well-maintained style. To a large extent, the doctoral student complied with the notes made at the preliminary departmental discussion, which increased the quality of the dissertation work.

In conclusion, I strongly and categorically propose to the respected scientific jury to positively evaluate the scientific qualities of the dissertation work on the topic: "Development of coordination abilities and their influence on individual tactics of 13 year old girl volleyball players" and to award Georgi Georgiev Birbochukov the educational and scientific degree "Doctor" in Professional direction 7.6. Sport, Doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science".

Sofia, 31.07.2024

Reviewer:

/Prof. A. Bozhkova, DSc/